

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 6/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av luftfartslagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 12 februari 2013 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av luftfartslagen (RP 5/2013 rd) till kommunikationsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Risto Saari, kommunikationsministeriet
- polisinspektör Jari Pajunen, inrikesministeriet
- avdelningsdirektör Susanna Metsälampi, Trafiksäkerhetsverket TraFi.

Dessutom har skriftliga utlåtanden lämnats av

- Gränsbevakningsväsendet
- Flygmedicinska centrum AMC
- Finnair Abp.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att vissa bestämmelser om obemannade luftfartyg och medicinsk lämplighet ändras i luftfartslagen. Det undantag från trafikreglerna för luftfart som för närvarande endast gäller obemannade luftfartyg som används för försöks- och forskningsändamål utvidgas till att omfatta alla obemannade luftfartyg och bestämmelserna om registrering av sådana luftfartyg ses över.

Bestämmelserna om medicinsk lämplighet ändras för att motsvara den nya EU-lagstiftningen. Förteckningen över tillstånd som beviljas personer med stöd av luftfartslagen kompletteras med certifikat för flygläkare, kabinbesätt-

ningsintyg och medicinsk rapport för kabinbesättning. Behörighetsbeviset för AFIS-personal blir ett certifikat för AFIS-personal jämte behörigheter. Dessutom bemyndigas Trafiksäkerhetsverket att vid behov ingripa i företagsläkare, flygläkare och Flygmedicinska centrumets verksamhet och i de tillstånd dessa beviljar. En hänvisning till unionslagstiftningen och internationella normer föreslås ingå i bemyndigandet för Trafiksäkerhetsverket att meddela närmare föreskrifter om behörighetskrav och ansökan om tillstånd.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Regeringen föreslår ändringar i luftfartslagens (1194/2009) bestämmelser om obemannade luftfartyg för att göra dem mindre restriktiva och underlätta användningen av luftfartyg av detta slag. Det undantag från flygreglerna som hittills endast gällt obemannade luftfartyg som används för försöks- och forskningsändamål utvidgas nu till att gälla alla obemannade luftfartyg. Trafiksäkerhetsverket medger detta undantag. Dessutom föreslår regeringen en del ändringar gällande registrering av luftfartyg och de behörighetskrav som bl.a. unionslagstiftningen ställer på hälsan. Propositionen uppges inte få några större ekonomiska eller andra konsekvenser.

Användning av obemannade luftfartyg

Med obemannade luftfartyg avses luftfartyg som är avsedda att användas utan förare. Modellflygplan som enbart används för hobby eller sport betraktas inte som obemannade luftfartyg. Obemannade luftfartyg används framför allt för olika räddnings-, gränsbevaknings-, militär-, försöks- och forskningsuppdrag men allt mer också för kommersiella ändamål.

Under sakkunnigutfrågningen påpekades det ändå att ändringarna är alltför begränsande med hänsyn till säkerhetsmyndigheternas uppgifter och även till eventuella framtida användningsändamål. Enligt rapport till utskottet planerar man att i allt högre grad utnyttja den nya tekniken exempelvis för att bevaka gränserna och upprätthålla gränssäkerheten. I framtiden kan obemannade luftfartyg behövas i allt större utsträckning för bl.a. efterspaningar och andra specialuppdrag. En av nackdelarna är att tillståndsprocessen är alltför tidskrävande i relation till de operativa insatserna.

När det gäller militär luftfart och luftfart med statsluftfartyg (gränsbevakningsväsendets, poli-

sens och tullens luftfartyg) får Trafiksäkerhetsverket enligt 3 § 2 mom. i luftfartslagen medge sådana undantag från trafikreglerna för luftfart som det kommit överens om med den militära luftfartsmyndigheten eller inrikesministeriet, förutsatt att undantagen inte äventyrar säkerheten inom den civila luftfarten. I undantagsansökan ska uppges hur man säkerställer att ett obemannat luftfartyg inte krockar med ett annat luftfartyg eller föremål eller exempelvis en fallskärmschoppare uppe i lufrummet. Undantagen kan också vara permanenta.

Dessutom ska områdeskontrollen enligt 8 § 5 mom. i luftfartslagen på begäran av en räddningsmyndighet, polismyndighet eller militärmyndighet, gränsbevakningsväsendet eller tullen begränsa eller förbjuda luftfarten inom ett visst område för högst ett dygn, om det är nödvändigt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Det här gäller givetvis också t.ex. fall där myndigheterna måste få använda obemannade luftfartyg för räddningsinsatser eller i andra brådskande tjänsteuppdrag. I nödsituationer uppges områdeskontrollen mycket snabbt kunna införa restriktioner i lufrummet för annan luftfart och för det behövs ingen tidskrävande tillståndsprocess.

Med tanke på flygsäkerheten är det bra att vi i Finland har en myndighet som ansvarar för den allmänna flygsäkerheten och som kan göra en sammantagen bedömning av hur säker de olika förvaltningarnas verksamhet är. Stödjande sig på erhållen utredning anser utskottet att man bl.a. utifrån 3 § 2 mom. och 8 § 5 mom. i luftfartslagen kan tillgodose även säkerhetsmyndigheternas behov i betryggande utsträckning och tillräckligt flexibelt när det gäller användningen av obemannade luftfartyg. Utskottet hoppas att den flygsäkerhetsansvariga myndigheten ser till att så sker även i praktiken.

Krav i Trafiksäkerhetsverkets föreskrifter

En fråga utanför propositionen som kom upp under sakkunnigutfrågningen var Trafiksäkerhets-

verkets planer att i sina föreskrifter om bruksflyg kräva att obemannade luftfartyg får användas inom högst 500 meters synhåll från operatören och på högst 120 meters flyghöjd. Det här anses begränsa säkerhetsmyndigheternas verksamhet alltför mycket. Men enligt information till utskottet grundar sig dessa begränsningar, som gäller alla som arbetar med bruksflyg, på en internationell uppfattning om vad som generellt taget är säkert.

Däremot ser utskottet inget hinder för att en förvaltning anholder hos Trafiksäkerhetsverket om undantag enligt luftfartslagens 3 § för statliga luftfartyg, även från kravet på avstånd och höjd. Det är ytterst angeläget att man tar hänsyn till säkerhetsmyndigheternas lagstadgade uppgifter när man beviljar undantag och att man i förekommande fall i samråd med tillståndsmyndigheterna ser till att den säkerhet m.m. som enligt lagen krävs för undantag kan tillgodoses. Det kan vara mycket viktigt med permanenta undantag t.ex. för polisen, gränsbevakningsväsendet, tullen och försvarsmakten.

Användningen av obemannade luftfartyg i kommersiellt syfte uppges än så länge vara ganska anspråkslös. De kommersiella flygningarna med plan av detta slag kommer sannolikt att öka i framtiden, och utskottet ser det som viktigt att det kan ske under bibehållen luftfartssäkerhet.

Andra synpunkter

Under sakkunnigutfrågningen påtalades det att det inte ställs några utbildnings- eller hälsokrav på personer som flyger obemannade luftfartyg med en operativ massa på 150 kg och mer. Enligt information till utskottet håller man inom EU på att ta fram regler för dessa frågor. Därför är det ingen idé att just nu nationellt börja fundera på ändringar av bestämmelserna. Men rent generellt bör de för säkerheten vitala hälsokraven vara så pass flexibla att man i enskilda fall också kan ta hänsyn till individuella egenskaper.

Utskottet anser att de föreslagna ändringarna kan antas utan ändringar. Arbetet med en översyn av luftfartslagen har inletts och i det sammanhanget kan man titta noggrannare på vad som behöver ändras i lagen och ta ställning till om erfarenheterna från tillämpningen av de nu föreslagna bestämmelserna föranleder ändringar i lagen.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 14 mars 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kalle Jokinen /saml
vordf. Osmo Kokko /saf
medl. Mikko Alatalo /cent
Thomas Blomqvist /sv
Markku Eestilä /saml (delvis)
Ari Jalonen /saf
Merja Kuusisto /sd
Suna Kymäläinen /sd

Raimo Piirainen /sd
Janne Sankelo /saml
Eila Tiainen /vänt
Reijo Tossavainen /saf
Oras Tynkkynen /gröna
Mirja Vehkaperä /cent
ers. Tuula Peltonen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Juha Perttula.